

Taboo

¡Libres del mundo, uníos! Por Dios - Pueblo - Patria

1971

EL FORTIN

Št. 7

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov • TAVOR je last in vestnik Zveze D. S. P. B. Tabor • Mnenje Z. D. S. P. B. Tabor predstavljajo le članki, ki so podpisani od glavnega odbora Zveze. • Izdaja ga konzorcij. Predsednik inž. Anton Matičič. • Urejuje uredniški odbor; odgovorni urednik Adolf Škrjanc, za lastništvo Ivan Korošec, upravnik Božo Šušteršič.

—:—

TAVOR is the voice of the Confederation Tabor of the United Slovene Anticommunists

—:—

TAVOR es órgano de la Confederación Tabor de los Anticomunistas Eslovenos Unidos. • Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina

—:—

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 33-7213

—:—

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 1.060.634

—:—

Naročnina: Južna Amerika 10 pesov Ley 18.188, odn. enakovrednost v dolarju; USA in Kanada 4.— dolarje letno, zračno 7,00 dolarjev; Anglija in Australija 1 funt šterling; Evropske države 3 dolarje.

—:—

Naročila, reklamacije, nakazila, dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: inž. Anton Matičič, Igualdad 1110, José L. Suárez FNGBM, Pcia. de Buenos Aires, Argentina. Telefon: T. E. 796-7513.

NASLOVNA SLIKA

Podoba na Vetrinjsko polje nagnetene množice slovenskih svobodnjakov, ki so majniške dni leta 1945 utegnili uiti krvavi razvratnosti komunističnih zveri, ki bo do zadnjih dni slovenske zgodovine kričala strahotno vprašanje: Čemu je to služilo? Katere pozitivne pridobitve je prineslo slovenskemu narodu umiranje za komunistično revolucijo prav za časa tuje okupacije? Ker odgovora ni, bo ob mučeništvu 12.000 domobranskih junakov legendarno pričevanje, da je mali slovenski narod o pravem času in na pravem mestu pokazal vsemu svobodoljubnemu človeštvu edino pravo pot:

Bog — Narod — Domovina!

P O R A V N A J T E N A R O Č N I N O !

Svobodni sveta,
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovino!

Julio 1971

BUENOS AIRES

Julij 1971

POR LAS VIEJAS SENDAS ...

Para ser liberado de la cárcel, el poeta cubano Heberto Padilla se ha entregado a una autocritica en el más puro estilo de las confesiones del régimen stalinista. Reconoce haber ejercido voluntariamente "actividades contrarrevolucionarias", que ha obrado "por ambición personal y fatuidad política". Precisa, evidentemente, que no teme "las consecuencias inevitables y justas de su comportamiento vergonzoso" y dice inspirarse en el "deseo sincero de rectificar y ofrecer a la revolución una compensación por el mal que ha causado". Y se propone transformarse en ardoso propagandista de la revolución para que otros no caigan en los mismos errores que él.

Después de esta autocritica, Fidel Castro ha hecho que lo pusieran en libertad.

Entre las "revelaciones" hechas por Heberto Padilla en esa extraña autocritica, dos personas son particularmente acusadas. Trátase del periodista y escritor K. S. Karol y del agrónomo francés René Dumont. Los dos son tratados de "agentes de la CIA".

Karol, de origen polaco, fue siempre un ardoroso defensor de Fidel Castro y de la revolución cubana. Hace un año publicó un voluminoso libro titulado "Los guerrilleros en el poder", en el cual señalaba claramente su "su espíritu de solidaridad con la revolución cubana" y su profunda simpatía. Pero en medio de elogios y comentarios admirativos, había algunas observaciones más reservadas, apenas críticas. Esto fue suficiente para que Fidel Castro, que no puede soportar la menor objeción, condenase a Karol. ¿Y qué mejor acusación que la de "agente de la CIA" formulada por un "contrarrevolucionario" arrepentido?

En cuanto a René Dumont, admirador desde hace tiempo de Castro y su revolución, invitado personal de este último varias veces, ha escrito numerosos artículos y libros para elogiar los méritos de la revolución cubana. Pero, en su condición de agrónomo concienzudo, de observador lúcido y competente de los problemas agrícolas, pudo comprobar la total incuria en el sector agrario durante su último viaje, y escribió un libro en el que

expresa su decepción: "¿Es Cuba socialista?" Esto también bastó para que la honradez de René Dumont fuera puesta en duda. Y para ese turiferario convertido en crítico no se ha encontrado más que una explicación: es un agente de la CIA. Y se lo ha hecho escribir a Padilla con la promesa de su liberación.

Estos métodos repulsivos muestran a que extremo ha llegado el régimen cubano.

Como señalaba René Dumont antes de verse atacado personalmente, ese régimen "se acerca al stalinismo".

J. D.

NA RAZPOTJU?

V trideseto leto po revoluciji gremo. V tem času je med nami in v domovini dorasla nova generacija. Ko se zdaj oziramo okrog sebe v svetu, kjer živimo, se nam morda zdi, da je bilo vse zaman, da je vse izgubljeno, da smo se znašli na razpotju, od koder vodita samo dve poti: v pozabo in malodušje.

Ali je res tako?

Stari Rimljani so imeli pregovor: Časi se izpreminjajo in mi se izpreminjamo z njimi. Danes bi bilo treba reči: mi se moramo izpremeniti z njimi!

Ob premišljevanju vsega tega se človeku zdi, da se kljub trem desetletjem v svetu nismo otresli naše osnovne — in tragične — napake, ki je bila v tem, da smo sebe postavljali v center vsega dogajanja. Spomnimo se na tiste čase, ko so nam naši „vodniki“ govorili, da je vse urejeno, da je narod pripravljen in da Angloamerikanci enostavno ne bodo dopustili, da bi v naši beli Ljubljani zavladal komunizem. Takrat smo mislili, da smo center vsega dogajanja, pa nismo bili in smo zato doživeli strahotno razočaranje.

Danes pa smo v centru vsega dogajanja, pa mislimo da nismo; zato smo razočarani, ker stvari ne gredo tako, kot bi si mi želeli. Nixon v Beogradu, Tito v Vatikanu, Amerikanci v Pekingu... stvari, ki so bile včasih popolnoma nemogoče, so se primerile, in dogodki hitijo mimo nas, ki smo vkovani v lastno nemoč.

Seveda je res, da je bila v preteklosti nad nami in našo dušo zagrešena krivična napaka. Pokol v Kočevju in Teharju je oklestil najlepše, najbolj obetajoče in najmočnejše veje z našega telesa, pa vendar smo obstali, okleščeni sicer, a živi. Toda samo živeti ni dovolj. Vse predolgo smo stali na križiščih sveta, razkazovali svoje zaraščene štrclje in čakali, da

nam svet izreče priznanje za storjeno krivico, da se rablji naših narodov potrkajo na prsa, izpovedo in obžalujejo zločin. Nič takega se ni zgodilo; vsaj ne v taki meri, kot bi si mi to želeli. Svet je zašel v lastne težave in slovenski rablji se danes krčevito bore, da ohranijo zgradbo, zgrajeno na kosteh naših najboljših in zalito z njihovo krvjo.

V tem pa je tudi ves smisel zadnjih trideset let! Spomnimo se na naš prihod v novi svet! V Ameriki smo bili celo tistim, ki naj bi nam bili najbližji po duhu in krvi — pain in the neck! Odveč! Kdo nam je takrat do kraja in brez pridržkov verjel, ko smo pripovedovali krvavo slovensko storijo medvojnih let? Danes je med nami v severni Ameriki tri milijone mladih Amerikancev, ki so šli preko Koreje in Vietnama in vedo, da nismo lagali takrat in da ne lažemo danes, če jim pokažemo imena, zbrana v naši Beli knjigi! In če vidimo človeka, ki nam je v preteklosti in tudi danes predstavljal posebljen bratomor, kako v fraku in cilindru vstopa pred Kristusovega namestnika na zemlji, čigava „sramota“ je večja: tega, ki je prišel prosit pomoč tja, kjer bi je imel najmanj pravice pričakovati, — ali onega, ki je ravnal kot Kristus sam, ki je v imenu ljubezni sprejemal gobavce, cestinarje, nečistnice in razbojnike?

Zato ni nič izgubljenega! Nobena žrtev ni bila zaman, nobena kaplja slovenske krvi se ni izgubila v nič! Nobenega vzroka ni za malodušje ali obup. Po strahotnem prelivanju krvi pred tridesetimi leti je Previdnost božja odločila, da bo šel boj za pravico, svobodo in resnico odslej po drugih poteh.

Iz lastne preteklosti in tragedije pa smo si tudi izdelali orožje, ki je močnejše kot najtežja „breda“. Bela knjiga! Temelj, na katerem bo zgrajen spomenik našim bratom, pa tudi nam samim! Vsakdo je lahko dobi v roke, vsakdo lahko pripomore, da bodo napisane nove strani v njej, da bodo odpravljene napake in pomanjkljivosti, da bo slednjič pred nami ta rajmočnejši slovenski dokument v vsej svoji strahotni moči.

Kaj je torej naša dolžnost?

Predvsem vztrajati in ostati zvesti sebi in svojim mrtvim bratom! Iz te zvestobe bomo potem črpali moč, ki nam bo potrebna, da se otresemo malodušja in dvomov!

Doumeti moramo, da se je v tridesetih letih vihar, ki nas je takrat začel, razširil na ves ostali svet; da smo zato del celotnega dogajanja in da zato ne moremo in ne smemo zahtevati neke ozke, samo naše rešitve. Temveč delati skupno z ostalim svobodnim svetom za zarjo tistega dne, ko se bo tiranija slednjič zrušila in bo resnična svoboda dobila pravo pot po vsem svetu in tako tudi po naši domovini.

V tem je tudi tisti globoki smisel poziva, ki doni iz neznanih grobov naših mrtvih junakov:

Svobodni sveta, združite se! Za Boga — Narod — Domovino!

Pogled na demonstracije v Washingtonu

Majske demonstracije v Washingtonu so povzročile pravi kaos in težko je ugotoviti, kakšen namen so pravzaprav imele. Nihče ne mara vojne; morda bi danes lahko celo rekli, da je vietnamska vojna nepotrebna. Toda vietnamski konflikt se ni pričel včeraj, oziroma preko noči; in tega se očitno današnja protestirajoča mladina ne zaveda. Ta konflikt je star vsaj že četrto stoletje in ima svoje korenine že v času izza druge svetovne vojne.

Ameriški narod je sprejel naše gotove obveze; zato danes ne more enostavno obrtniti hrbta/Vietnamu, kot da se tam ni ničesar zgodilo. Današnji predsednik ZDA je storil mnogo več kot katerikoli njegov prednik, da zmanjša konflikt v Vietnamu in da rešuje življenja ameriških vojakov. Če bi kdorkoli storil toliko kot Nixon, bi bil verjetno predlagan za Nobelovo mirovno nagrado. Toda, ameriško časopisje in publika prikazujeta Nixona kot nekega nečistega duha, ki ni v stanju storiti ničesar, kar bi njim prijalo.

Vrnimo se nazaj k demonstracijam in demonstrantom. Res je, da ima posameznik ali družba pravico, povedati svoje mnenje ali protestirati proti temu, kar ni prav. To je osnovna pravica in privilegij demokratične družbe. Toda ta dedna pravica je nujno povezana tudi z odgovornostjo. V izražanju svojih čustev ni nihče upravičen minirati svojo lastno vladno in kratiiti pravice svojih sodržavljanov.

Nobenega dvoma ni, da so demonstracije bile skrbno pripravljene in da v ozadju stoji tiste mračne sile, ki hočejo minirati svobodno družbo. Toda le mala peščica demnostrantov je dobro vedela, za kaj gre in kaj hočejo doseči. Večina ostalih je prišla na demonstracije brez cilja. Ta večina je demonstracije vzela kot neko pustolovščino in kot priliko, kjer bo dovoljeno storiti vse, kar se bo komu zljubilo.

Predrznost demonstrantov pa je preseгла vse meje zmernosti. Človek se more vprašati: kako si ti pustolovci upajo ovirati prebivalstvo prestolice ZDA pri njihovih vsakdanjih opravilih. V svoji predrznosti so šli celo tako daleč, da so se pritoževali, češ da ni bilo zanje dovolj zdravniške oskrbe in da je policija posegla v njih početja. Kot da bi te paglavce kdo vabil, naj pridejo v Washington protestirat ali prenočevati v Washingtonske parke. Taki protesti so brez vsakega haska, oziroma v veliko škodo narodnemu ugledu; toda niso nobena novost. Škandalozno pa je, da sta morala policija in vojska delati red in ščititi prebivalstvo pred mladimi nasilneži in čuvati državno imovino. Škoda, ki so jo povzročili ti militanti, presega pol milijona dolarjev. Kdo bo to plačal? Ameriški davkoplačevalci s svojimi žulji. Komu je torej vse to koristilo? To se v bodoče ne sme več ponavljati!

Te demonstracije niso bile navadne, urejene demonstracije, pač pa pravi revolucionarni poseg, namen katerega je bil, minirati vladno ameri-

škega naroda. Da, v tem primeru smo imeli opravka z revolucionarji, ki pa hvala Bogu niso dosegli ničesar. Človek se ob vsem tem nehotе sprašuje: Kje so starši teh mladeničev? Kako so mogli dopustiti, da so njihovi otroci postali navadno vandali? Zakaj ni izvedena splošna disciplinirana akcija nad temi in nad vsemi razgrajači po ZD? Ti razgrajači — otroci potrebujejo močne roke in disciplino! To je vse! Če bomo znali odgovoriti na vsa ta vprašanja, potem je še upanje za bodočnost.

Vietnamska vojna ni prva nepopularna vojna v zgodovini ZD. Vojna leta 1812 je skoro povzročila izstop severno vzhodnega dela ZD (New England) iz unije. Nobenega dvoma ni, da bo ameriški narod tudi v bodoče zapleten v kontroverzne arene; toda mar ni odgovornost mogočnega naroda, da se bori za svojo svobodo in da pomaga zaslužnjem narodom sveta v njihovem boju proti tiranijam?

Naj zveni kakorkoli jasno je to, da je ameriški problem v tem, da ta narod še ni nikdar doživel prave katastrofe. Amerikanci niso nikdar občutili tuje invazije, dežela ni bila nikdar razkosana ali opustošena. Ta narod ni doživel strahot in razdejanja ne prve, ne druge svetovne vojne. Prav bi bilo, da bi vsi tisti, ki danes protestirajo in se širokoustijo, ali pa le simpatizirajo z razgrajači, pomislili na one, ki so zaslužjeni. Morda bi jih to spametovalo in povežalo v mogočno enoto, da bi v slogi in bratstvu nadaljevali boj proti vsem tiranijam sveta. Za svobodo so potrebne žrtve, je potrebno trpljenje in pripravljenost, pomagati, sočloveku v stiskah.

F. G.

KOMUNISTI SE NISO SPREMENILI

Po dopisniku *Toronto Daily Star*-a iz Rima posnemamo sledeče podatke:

Peč najst albanskih beguncev — med njimi en duhovnik — so preko planin pribežali v Jugoslavijo, da dosežejo svobodo in varnost. Komaj 10 dni po njihovem prihodu v Jugoslavijo se je zvedelo, da mislijo jugoslovanske oblasti te begunce nasilno vrniti v Albanijo. Za zadevo je zvedel Vatikan, ki je z nujnim telegramom, naslovljenim jugoslovanski vladi, le-to opozoril, da je podpisala protokol Združenih narodov, ki veleva, da je beguncem treba dati zatočišče. Namesto odgovora so jugoslovanske oblasti hipno in nasilno vrnile omenjene begunce skupaj z jezuitom Don Mark Scurtom albanskim oblastem. Nekaj dni po prisilni vrnitvi je bil omenjeni jezuit v verige vklenjen voden po ulicah Tirane in javno usmrčen. Isto usodo so dočakali ostali vrnjeni begunci; mladoletne otroke pa so odvezli njihovim materam in jih odpeljali v svoja „vzgjajališča“.

Ta resnična zgodba ne potrebuje nobenega komentarja in jasno kaže.

da se komunisti nikdar med seboj ne bodo sporekli, kadar gre za nasprotnike komunizma. Albanski komunisti so znani kot pripadniki kitajske komunistične veje, dočim se Tito prišteva med neodvisne in „celó boljše komuniste“. To seveda lahko verjamejo le tisti, ki verjamejo, da je sploh mogoče, da se komunist spreobrne, in da je s komunizmom le mogoč kak kompromis. Tako so mislili tudi Don Mark Skurte in ostali begunci iz Albanije; in za svoje zgrešeno gledanje o jugoslovanskem komunizmu so morali dati svoja življenja.

Kadar gre za preganjanje protikomunistov, pa najsi bodo jugoslovanski ali katerikoli, jugoslovanski komunisti ne poznajo usmiljenja in se ne czirajo na nobenę prošnje — tudi ne na prošnje Vatikana. Ta jim je potreben le za njihovo propagando in nič več. Komunisti gredo s časom naprej, ker so elastični in store vse, kar lahko koristi njihovim končnim ciljem.

Iz tega gledišča moramo tudi gledati in ocenjevati Titov obisk v Vatikanu. Vsako drugo gledanje je zgrešeno in zastoj je vsako upanje, da bi ta obisk mogel koristiti narodom, ki ječe v sužnosti titoizma. Komunisti so ostali komunisti in se ne bodo nikdar spremenili!

OGROŽANA ZVEZNA JUGOSLAVIJA

(Dopis iz domovine. — Maja 1971.)

V drugi polovici aprila in prvi polovici maja smo imeli priliko zasledovati visoko turažno ukrepanje jugoslovanskih državnikov. Vrstili so se Titovi govori v takem tonu in ostrini, kot to že leta ni bil več slučaj. Opozovalec je moral dobiti občutek, da se bo zgodilo nekaj nenavadnega. Titu je še enkrat uspelo, vrelo vodo vsaj delno ohladiti; in zdaj čakamo na izredni mali kongres, kjer se bo postopalo zoper tiste, ki so kurili v vladi, partiji in ponovno tudi v državni policiji, čeravno ne v tolikšni meri, kot je to bil slučaj za časa Rankovičeve afere leta 1966.

Tito še nikoli ni tako jasno imenoval tistih elementov, ki Zvezno Jugoslavijo že nekaj časa ogrožajo: politični nemiri in gospodarska kriza. V Prištini je maršal v svojem govoru dejal: „Obnašanje v vrstah Zveze komunistov ni dobro in s tem nisem zadovoljen ter moram priznati, da me to zelo boli; vendar, dokler bom jaz na delu partije in me bo večina podpirala, bom skrbel za to, da se bo red spet vrnil v partijo.

Politični nemiri so se začeli že lansko leto v septembru, ko je Tito izjavil, da namerava zapustiti predsedniško mesto države, da se bo lahko posvetil drugim nalogam. V od njega predlaganem Državnem svetu, ki ni naj bi ga nadomeščal na državnem predsedniškem mestu, mnogi politiki in avtoritete, ki je potrebna, če se hoče jugoslovanske narodnosti še v

naprej obdržati skupaj. Glavni elementi, ki delajo za razdor dežele, naj bi bili: šovinizem, predvsem med Srbi in Hrvati, neenako razvita področja, še vedno obstoječi kadri centralističnih Stalinistov (katerih vodja je bil in verjetno še vedno je Ranković) in k vsemu temu še gospodarska kriza, ki očitno vrhunca ni dosegla.

V govoru v Prištini je Tito izjavil, da bo v kratkem objavil imena tistih, ki delajo proti njemu in niso zainteresirani za nadaljni obstoj dežele v obliki, kakršna je. Dejal je, da bo sklical konferenco Zveze komunistov in vodilnih funkcionarjev, ki bodo preučili probleme. Menil je, da se ne bodo razšli, dokler ne bodo popolnoma soglasni. — Nekako po enem tednu je na Erionih res za zaprtimi vratji tri dni konferiral Prezidij partije. Po zasedanju je z veliko previdnostjo bil objavljen komunike; bolje rečeno, objavili so listino, iz katere se je dalo razbrati, kaj in o čem je med drugimi bilo govora. Sklenjeno je bilo, da se v kratkem skliče Plenum centralnega komiteja (ene vrste izreden mali kongres), kjer bodo imenovani in odstranjeni tisti, o katerih je Tito v Prištini dejal, da bo objavil njih imena.

Več o tej konferenci je povedal sam Tito v svojem govoru na Labinu v Istri. Povod za ta govor je bil 50-letni jubilej republike, ki je v zgodovini Evrope najmanj časa obstojala, namreč samo 37 dni. Za Tita je bila to dobra priložnost, ljudstvo posvariti pred nevarnostjo kateri je izstavljena današnja Jugoslavija. V tem govoru je Tito večkrat rabil besedo „subverzija“ (razdiralno delo). Pri tem ni mislil samo na močno narodno zavednost Hrvatov ali njih eksilno emigracijo ustašev. Jugoslavija je, tako meni Tito, izpostavljena strašnemu pritisku od zunaj, ker se vsled svoje lege med socialističnimi in kapitalističnimi državami nahaja v žarišču različnih špionažnih organizacij. Povzdignil je, da je Prezidij sicer odobril naročilo o delu državne varnostne policije (UDBA), istočasno pa zahteval boljše delovanje in močnejšo kontrolo.

Kar se gospodarstva tiče, se je Tito tudi dokaj jasno izrazil. Kritiziral je pomanjkljivo stabilnost dinarja in govoril o blaznih investicijskih načrtih, o katerih ni treba nikomur več sanjati.

Najnujnejše je maršal zahteval spremembo ustave, ki naj bi kolektivni vladi omogočala zavzeti njegov položaj, kadar bo on odstopil. „Moramo hitro ukrepati, kajti nasprotniki naše notranje konsolidacije vedno prežijo, kje nam bodo lahko navalili kamenja pred noge“, je menil. — O osebnih spremembah v državnem aparatu do katerih bo prišlo, je Tito dejal: „Tisti, ki se v sedANJI situaciji več ne znajdejo, morajo odstopiti. Docente univerz, ki vlado obrekujejo, je treba odstraniti. Istotako gospodarske funkcionarje, ki ne respektirajo odločb vlade. Tudi časopisje se mora strožje kontrolirati.“

Nekateri politični opazovalci v Beogradu v vseh teh Titovih govorih ne vidijo nobenih znamenj za represivne poteze ali celo dogmatizem. Pravi, da je on v govoru v Prištini, Sarajevu in Labinu, kakor tudi s konferenco na Brionih le napovedal boj stalinistom in nacionalistom. Ti sicer

nimajo nič skupnega med sabo; Tito pa je mnenja, da bi se ti dve grupi lahko združili in segli po moči ob priliki njegovega odstopa.

Prezgodaj je, da bi to zapleteno stanje lahko natančneje razsodili. Ostane odprto vprašanje, če pri vsem tem gre za napačni alarm, ki naj bi zasenčil pereče probleme v deželi, ali se 79-letni maršal boji, da mu bodo strgali vajeti iz rok in krenili z njegove poti, ali obstoja resnična nevarnost in naj računamo s prisilnimi avtokratičnimi ukrepi, Sigurni pa smo, da po 23-tih letih titoizma ne bo prišlo do pomikanja v smeri stalinizma; medtem ko bo do znatnih sprememb v sedanjem državnem aparatu kmalu prišlo.

Jonec

OZADJE ATENTATA NA ROLOVIĆA

Sredi aprila je bil na jugoslovansko poslanstvo v Stockholmu izvršen atentat, pri čemer je diplomat Vladimir Rolović izgubil življenje.

Rolović je šel v jeseni 1970 prišel na Švedsko. Prej je bil v Beogradu v zunanjem ministrstvu, kjer je imel na skrbi zatiranje hrvaških upornikov ustašev. — Po uradnih poročilih in na prvi pogled res izgleda, da je ta njegova funkcija bila motiv za atentat, ki sta ga izvršila dva mlada ekstremitična Hrvata.

Ta umor ni ostal brez posledic za jugoslovansko notranjo politiko.

Najprej je ugledni švedski časopis „Dagens Nyheter“ objavil zanimiv članek. Neki Titov prijatelj iz mladih let je časnikarju imenovanega časopisa izjavil, da je hrvaška eksilna organizacija lahko tako močna, ker jo tajno podpira Sovjetska Zveza, ki na ta način poizkuša Titu razstreliti Zvezno Jugoslavijo in se mu tako maščevati.

Nekaj dni pozneje smo na domači radijski postaji slišali, da ima današnje republiško vodstvo Hrvaške dobre stike z ustaši in ničesar ne stori za prekinitev njih delovanja; zato bodo nekateri funkcionarji poklicani na zagovor.

Najbolj zanimiva pa je (sicer ne uradna) vest, da je atentat na diplomata Rolovića bil pripravljen od strani jugoslovanske tajne policije, ki je kljub strmoglavljenju Rankovića še zelo srbska in centralistična. Povedati vedo, da so medtem, ko se je zunanji minister Tepavac mudil v Sovjetiji, vlomili v njegovo pisalno mizo, kjer so našli kompletni material za izvedbo atentata.

Take špekulacije si človek sicer težko zamišlja; če pa upoštevamo, da med Srbi in Hrvati že četrto stoletja ni bilo takega sovraštva kot je danes, je ta kombinacija popolnoma možna. — Koliko je v gornjem resnice, nam ni treba ugibati, ker bomo to najbolje videli, ko bo prišlo do odstranjenja osebnosti iz državnega aparata in katerih imen zdaj še ne vemo.

PARTIZANSKA KAVBOJŠČINA

Ob uvažanju takoimenovanih televizijskih „nadaljevank“ se je v Sloveniji popolnoma naravno vzbudila tudi želja po nečem podbnem iz slovenskega življenja. Ker ta je, kot vse drugo, tudi televizija pod strogim partijskim nadzorstvom, tudi v tem pogledu niso bile spregledane politično-propagandne možnosti.

Tako je slovenska televizija dobila nadaljevanko z naslovom „VOS“, ki sta jo pripravila pisatelj Ivan Ribič in režiser France Štiglic. VOS je kratica za Varnostno Obveščevalno Službo, kasnejšo OZNO, v kateri so med vojno zbirali navadne morilce. Zato je potrebno takoj ob začetku ugotoviti sramotno dejstvo, da predstavlja prvi poizkus samostojnega delovanja na področju televizijskih nadaljevank — slavospev morilcem in da tega niti program sam, niti ocene o njem — ne prikrivajo!

Težko je reči, kako je ta škandalozna odločitev vplivala na slovensko javnost, predvsem na tisti del, ki je bil v času delovanja VOS-a dovolj zrel, da je spoznal njen resničen značaj. Res pa je, da se je ob tej nadaljevanki ki razvnela ostra debata, ki kaže na to, da so tudi med slovenskimi ustvarjalci kritično razpoloženi ljudje, ki jim je pričela vsa ta komedija s slavnimi partizanskimi „podvigi“ presedati, dasiravno — iz razumljivih vzrokov — to svoje nezadovoljstvo zakrivajo z estetskimi, umetniškimi razlogi.

Nadaljevanko „VOS“ je v svoji kritiki Jože Snoj opisal kot „anahronizem, ki ne ustreza sedanjemu času“ in za „slabo doumljeno in še slabše tehnično izpeljeno izmišljotino na ravni predvojaške vzgoje in večermiških zapletov.“ Snojevo kritiko je objavilo ljubljansko „Delo“ v „Tedenski Tribuni“ pa je o isti nadaljevanki Herman Vogel zapisal, da gre za „propagandni program najnižje vrste, za črno-belo kriminalni program, partizansko kavbojko cziroma poceni napeto in aktivno pripovedko o pogumu in iznajdljivosti.“ Vogel pa je šel še dalje ter je že vnaprej odklonil tudi novo nadaljevanko, ki naj bi bila zasnovana na „romanu“ partizanskega pisatelja Toneta Svetine z naslovom „Ukana“. Ta „roman“ je po Voglovem mnenju navaden slovenski partizanski „western“ (povest z Divjega zapada).

Seveda je takoj završalo. V „Delu“ se je oglasil pisatelj Tone Svetina tam, ki v dolgem članku protestira proti temu „poskusu popolne deskvalifikacije“ tako imenovane „narodno-osvobodilne borbe“, ter proti „poseganju v vrednotenje zgodovinskih dejstev.“

Svetinov članek je vreden, da si ga človek podrobneje ogleda. Najprej priznava, da ima vsakdo pravico, da se navdušuje ali oporeka neki „stvaritvi“ da pa je pri tem, zlasti pri novinarju, potrebna določena mera objektiv-

nosti, nepristranskosti in tudi strpnosti. Žal Svetina ne daje točne definicije, kaj si pod temi pojmi predstavlja; očitno pa je, da je po njegovem mnenju tem pojmom nasprotno vse, kar ni v skladu z uradno določenim „vrednotenjem zgodovinskih dejstev.“

„V bistvu,“ nadaljuje Svetina v svojem članku, „gre za izkrivljeno gledanje na zgodovino narodno-osvobodilne borbe in za nestrpnost, ki jo mnogi kažejo že vrsto let do vsega, kar je bilo povedano o revoluciji na tak ali drugačen način.“ In potem nadaljuje: „Med nami živijo ljudje, ki bi radi odpravili spomin na narodno-osvobodilno borbo iz naše zavesti, ali pa ga spremenili po možnosti v grde sanje; v današnjo situacijo pa uvedli radikalno zanihanje preteklosti in odrekanje potrebi po vsaki tradiciji.“

Svetina potem navaja vrsto primerov „stvaritev“, ki so bile deležne takega „omalovaževanja“: „Daljave“ Mateja Bora, „Za svetlimi obzorji“, tetralogija Miška Kranjca; „žrtve“ Vladimira Kavčiča, partizanska grafika, ki jo obravnavajo kot „plakate“; norčevanje iz kiparjev, ki postavljajo spomenike narodno-osvobodilni borbi, češ, da je Slovenija postala „dežela spomenikov“; književnost, ki obravnava narodno-osvobodilno borbo in ji zanikuje status umetnosti, ki bi vzdržala akademska merila itd. Svetina nato ugotavlja, da se v tisku pojavljajo sestavki, „v katerih zlivajo gnojnico na naš narodno-osvobodilni boj“ ter zaključuje z bridko ugotovitvijo, da je celo prišlo do govora o ukinitvi revije bivših partizanov „Borec“, medtem ko naklade „katoliškega tiska fantastično rastejo.“ „Kam plovemo?“ se vprašuje Svetina ob teh „grdih sanjah“.

Nato opozarja na razne spomine, objavljene v tujini, v katerih je Jugoslavija opisana kot dežela „podivjanih ljudstev, ki so se uničevala med seboj.“ „Žalostno je,“ piše Svetina, „da na večino stvari ki so razvrednotile (našo) revolucijo, ne reagiramo, da smo zelo malo napravili za afirmacijo revolucionarnih tradicij, da nismo poskrbeli, da bi se mladina navzela domovinske ljubezni in da bi imela pravo predstavo o narodno-osvobodilnem boju.“

S tem trkanjem na prsi pa Svetina tudi skuša razložiti, kako je mogoče, da sta poleg ostale mladine tudi Snaj in Vogel brez „prave predstave o narodno-osvobodilnem boju;“ oba sta bila premlada med vojno, da bi vse te stvari „pravilno doumela.“

In potem z užaljenostjo človeka, ki je nenadoma spoznal, da niso vsi istega mnenja kot on, navaja, da je „celih petnajst let raziskoval fenomen vojne, revolucije, problem nasilja in odpora, se seznanil z našo in sovražno dokumentacijo in zato lahko brez skromnosti trdi, da ima občutek za to, kaj je verjetno in kaj ne.“

Svetina sam je bil seveda član VOS-a ter pravi, da je bila ta „organizacija“, ki je bila ustanovljena 1941 z „genijalno potezo vodstva OF,“ edina sposobna „likvidirati kontrarevolucijo, ki je bila okupatorjev hlapec.“

Način tega „vojevanja“, zlasti še v Ljubljani, v „mestu-heroju“, je po Svetinovem mnenju „fenomen svoje vrste, ki še čaka na strokovno in umetniško obdelavo!“. To „iztrebljanje mnogoštevilnih domačih izdajalcev in vrinjencev“ pa je bilo v popolnem soglasju z izjavo Borisa Kidriča, da je boj „proti notranjim sovražnikom lastnega naroda ena najvišjih moralnih dolžnosti slehernega narodno-zavednega Slovenca.“

In potem pravi Svetina: „Te stvari navajam zato, ker Snoj in Vogel ter njima podobni mislijo, da je bila narodno-osvobodilna borba sestavljena iz proglosov in resolucij Slovenskega poročevalca in nekaj brezglavih jurišev na nemške postojanke in tanke ter nekaj hajk po gozdovih.“

Težko bi našli boljši opis te „narodno-osvobodilne borbe.“ Dodati bi bilo treba le to, da je bilo „iztrebljenje kontrarevolucije“ glavno delovanje OF v Sloveniji in da so „brezglavi juriši“ slovenskemu civilnemu prebivalstvu prinesli strahotno trpljenje in povsem nepotrebne žrtve!

Svetina se nato izgubi v filozofska razpravljanja o vrednosti nadaljevanja VOS in celo trdi, da bodo „realne situacije“, ki jih vsebuje, lahko koristile v bodočnosti, ko se bodo „podobne situacije nujno vrstile na tekočem traku v še bolj kompliciranih oblikah,“ pa potem v spodrsrljaju, ki kaže, da se dobro zaveda zločinskega značaja VOS-a, pravi, da je medvojna partizanska taktika „nastajala sproti, da se je razlikovala od grupe do grupe, da pa je imela en skupni imenovalec: bojevati se brez pravil in sproti postavljenimi načeli!“

S tem je Svetina priznal točnost ene bistvenih trditev „kontrarevolucije“, da so bili namreč slovenski in jugoslovanski partizanski odredi navadne oborožene bande, ki se niso ozirale na mednarodna vojna pravila in načela, ter da je bila zato moralno in legalno upravičena kakršnakoli obramba pred njihovo „taktiko“! (Pri tem bi bilo tudi zanimivo izvedeti, kakšno stališče je o tem vprašanju zavzel jugoslovanski delegat na mednarodni konferenci, ki je v Ženevi razpravljala predvsem o pravilih gverilskega vojevanja.)

Ker sta bila Snoj in Vogel „ali še premlada ali pa še niti rojena“ smatra Svetina, da bi pač lahko verjela „zgodovinarjem“ in pojasnjuje, da je bil „čas, ki nam ga nadaljevalka VOS posreduje — surov. Stvari so se v svojih konicah odločale naglo, nagonsko in nekatere še danes težko razumemo.“ Ali je morda v teh Svetinovih besedah rahel sled groze ob spominu na največji „triumf“, ki ga je doživela VOS v Kočevju in Teharju nad zvezanimi domobranci?

Morda, morda tudi ne. Svetina svoj članek namreč zaključuje z ugotovitvijo, da je zgodovina „funkcija ciljev, ki jih koncipiramo za prihodnost“ Tako torej: resničnost, zgodovinska točnost, nepristranskost ni važna, važna je naloga, ki jo ima taka „zgodovina“ za prihodnost. „Večina pisateljev, ki smo obdelovali snov iz narodno-osvobodilne borbe“, zaključuje Svetina. „je razlagala svoje izkušnje iz te potrebe. Naš narod je treba osvestiti in ga pripraviti na nove spopade z namenom, da ga tok zgodovine ne

bo našel nikdar več tako nepripravljenega kot leta 1941. Vsako delo, ki ustreza temu namenu, če je po kvaliteti boljše ali slabše, ima svojo upravičenost.“

Tu je torej črno na belem formula, ki jo današnji oblastniki v Sloveniji uporabljajo od vsega začetka: laž, ki ima svoj „namen“, je upravičena; kvaliteta umetniških stvaritev je postranskega pomena, da le služijo svojemu, ali bolje: partijskemu namenu!

Svetinovo stališče je podprlo tudi „protestno pismo“ Občinske konference Socialistične zveze delavnega ljudstva v Radovljici, kar najbrž ni slučaj, ker je Svetina tam nekje okrog Radovljice doma. Pismo je polno ogorčenih protestov proti „žolčnim, žaljivim napadom“ na narodno-osvobodilno borbo. Zanimivo pa je, da tudi to pismo dopušča, da so bile med delovanjem VOS-a zagrešene „anomalije deformiranih posameznikov.“ Toda po mnenju piscev tega protestnega pisma so bili za VOS mnogo bolj značilni „partizanski diverzanti in obveščevalci, ki so se borili s sto in tisočkratno premočjo,“ kot pa „deformirani posamezniki.“ „Kakšen greh in zločin naj bi bremenil v nadaljevanju nastopajoče partizanske obveščevalce, da bi bilo zadostno pojmovanju umetnosti in resnice?“ se sprašujejo podpisniki radovljiškega protestnega pisma.

O nadaljevanju VOS se je potem vršila tudi debata slovenskih kulturnih „ustvarjalcev“ za okroglo mizo. Izzvenela pa je v visokoleteče fraze, ki verjetno niso zadovoljile ne enih ne drugih. Za podobne fraze se je skrilo tudi uredništvo „Dela“, ki je seveda moralo nekaj odgovoriti na proteste, in je izjavilo, da je bila celotna kritika nadaljevanke usmerjena izključno proti „pisateljsko-filmski obdelavi“, da pa jim je v uredništvu „Dela“ toliko do revolucije, da ne morejo dovoliti, „da bi jo kdorkoli na straneh Dela omalovaževal v kritikah ali zlorabljal v kritiki kritik.“

Bliže resnici se je prikopal novinar in književnik Peter Božič, ki je na Svetinova izvajanja odgovoril v pismu uredniku „Dela“, v katerem odkrito pove: Gre za prakso iz stalinističnega obdobja naše polpretekle zgodovine, kjer je veljalo pravilo, da je vsak poizkus kritičnega obravnavanja naše kulturne proizvodnje iz časov narodno-osvobodilnega boja na kratko odpravil s politično diskvalifikacijo kritika, prav tako pa so kritiki, ki so se posluževali istih izhodišč v ocenah kulturne in literarne produkcije, na enak način diskvalificirali vsak izdelek, ki ni sodil v njihov ideološki kalup, spet s politično in popolnoma nestrokovno diskvalifikacijo.“

Božič nato javno vprašuje Toneta Svetino, če si sedanji „revolucionarni boj“ predstavlja z obnavljanjem metod „administrativnega socializma“, ki je zapustil kup neljubih posledic, s katerimi se „otepamo še danes“; in drugič kaj pomeni obnavljanje teh metod?

Zadeva vsekakor še ni končana. Kaže pa, da se naglo bliža dan, ko bo slovenska mlajša generacija spoznala, da pri „narodno-osvobodilnem boju“, ne gre le za grde „sanje“ tovariša Svetine, temveč za **grdo in strahotno — RESNICO!**

RAZUMELI ME BODO

Ko so komunisti februarja 1948 na češkoslovaškem pograbili vso oblast v svoje roke, so poleg drugih grozodejstev ubili tudi takratnega zunanjega ministra **Jana Masaryka**, sina ustanovitelja in prvega prezidenta češkoslovaške republike po prvi svetovni vojni, **Tomaža G. Masaryka**. O zadnjih urah njegovega življenja je **Leo Lania** napisal roman **Zunanji minister** (Der Aussenminister, Kindler Verlag, Muenchen, 1960, str. 352). Zaradi izredne poučnosti prinašamo v prevodu za naše bralce zaključno poglavje tega romana. — Op. ured.

Torej vendarle! Minister bi pač težko povedal, kaj je mislil s tem vzklikom. Neka sila, ki si je ni znal razložiti, ga je potegnila z visokega balkona in ga zdramila iz čudne epojnosti. Nekakšna že pozabljena sproščenost, da, celo nekakšna radost ga je prevzela, ko se je vrnil v salon. Pred bližnjim obračunom so vsa druga razmišljanja stopila v ozadje.

Pohitel je v kopalnico, si umil obraz in roke ter užival osvežujočo mrzloto vode. Splaknil si je usta in s krtačo pogladil lase. Kot za nagrado si je še le sedaj privoščil velik kozarec vode, kjer je pil počasi, z majhnimi goltljaji. Prav v trenutku, ko si je menjaval srajco, je zazvonil hišni telefon. Službujoči policist mu je javil, da bi tovariš Karl Munda rad govoril z ministrom.

Pustite ga notri!“ je rekel minister mrzlo in si zavezoval kravato. Ko je kmalu nato potrkalo, je bil že nared.

„Vidim, da ste že pokonci in nared, navzlic temu, da je zelo zgodaj zjutraj,“ je rekel Karl skozi komaj zaznavno ironijo in se ministru narahlo priklenil. „Tako si torej nimam kaj očitati, da sem vas zbudil. Ali pa mogoče sploh niste legli?“

Spremljala sta ga dva oborožena mladeniča v usnjenih jopičih. Bila sta čokata in njuna obraza sta bila toga.

„Tovariša pač lahko počakata tukaj zunaj v predsobi — ali v kuhinji? Veža spodaj namreč ni zakurjena,“ je Karl hitro pristavil, kot da bi hotel poudariti, da njuna prisotnost ni v nikakšni zvezi z obiskom.

Minister je prikimal in čakal, dokler je eden izmed mož pomagal Kerlu iz plašča.

Ko sta stopila v salon, je Karl obstal pri vratih in se živčno oziral po sobi.

„Mirne duše lahko vstopite,“ je sarkastično rekel minister. „Nikogar ni.“

„Vem,“ je suho odvrnil Karl. „Ne bi rajši ugasnili velike luči? Ščemi. Stojčea svetilnica je kar zadosti. In kmalu bo itak dan.“

Minister je ugasnil velik svetilnik pod stropom in salon se je pogreznil v mlečen mrak, da je kar zeblo.

„Če dovolite...“ Karl se je napotil h kaminu in prižgal ogenj. To je opravil sila spretno. Papir je vzplamtel in tenke trske so zaprasketale. „Tako je bolj prijetno. Pridite, sediva!“

Pritegnila sta dva stola bliže k ognju in si sedla naproti.

„Tako...“ je rekel Karl, vzdihnil in molčal.

Minister ga je samo gledal.

„Predvsem bi rad pojasnil, da moj obisk nima nikakšnega drugega namena, kot da izmenjava informacije. Hočem vam predložiti naše namene in upam, da mi boste tudi vi odkrili svoje načrte. Tako si bova oba prihranila neprijetna presenečenja.“

„Če govorite o dveh, pač nimate prav. Takoimenovanih informacij seveda ne iščete zase. Frišli s'e po nalogu partije...“

„Po naročilu partije... toda istočasno — kljub vsemu — kot prijatelj.“

Minister je nagubal čelo. „Prosim, nikarte mi ne dokazujte svojih dobrih nagibov. Za norca me vendar ne morete imeti. In vi to veste...“

Karl ni trenil. Ni spremenil kramljajočega prizvoka.

„Kakor želite. Čez nekaj ur bo zasedal parlament. Z izjemo kakšnega ducata glasov bodo vse stranke odobrile predloge tovariša ministrskega predsednika. Prezident republike žal mora iz zdravstvenih razlogov odstopiti — saj si je pokoj že več kot zaslužil. Poudarjam to, čeprav me boste najbrž zopet osumili hinavstva. Pa ni tako. Mislim resno. Prezident republike si je pridobil ogromne zasluge za državo — posebno zavoljo upoštevanja dejstev, ki jih pač ni mogoče spremeniti, in pa zaradi svoje pripravljenosti, računati z voljo naroda...“

„Z voljo naroda? S terorjem komunistične partije in s pritiskom Rusije!“

Karl je medklic kar preslišal. „Tovariš ministrski predsednik postane torej prezident republike in kak socialdemokrat prevzame predsedstvo vlade. Tako bomo na najlepši način zavrgli inozemska natolcevanja, da nameravamo vpeljati čisto komunistično diktaturo.“

Minister se je zasmeljal. „Pa menda ne mislite, da bo kdo nasedel tej vaši solufiji? Kakršnokoli znamko pač obesite tistemu bednemu socialdemokratu, bo vendarle vedno izgubljeno ščene, ki bo pridno in poslušno capljalo na vašem povodcu.“

„Nikdo ni prisiljen...“ je rekel Karl zategnjeno, ne da bi ministra pogledal.

„Ne... nihče ni primoran!“

Karl se je zatopil v opazovanje svojih negovanih nohtov.

„Jaz na primer ne,“ je minister lahkotno nadaljeval. „Ne mislim ostati v vaši vladi!“

„Škoda,“ je menil Karl suho. Nisem pomislil na to, da bi imeli željo umakniti se v zasebno življenje. Toda... kakopak, če si želite, koč prezident republike, miru in samote — na primer nekje v oddaljenih hribih —, bomo seveda vašo željo spoštovali...“

„Prezident je hudo bolan. Jaz pa nisem.“

„Zares ne želimo ničesar bolj, kot da bi se še dolgo veselili krepkega zdravja.“

„To bi vam seveda na moč ugajalo..., če bi me pregnali v kak oddaljeni kot nekje na deželi. Zares imam rad hribe; toda trenutno me čisto nič ne mikajo...“

„Kaj vas pa mika?“ Karl je dvignil roke kot za obrambo. „Kar prihranite si, prosim, odgovor! Poznam ga. In je napačen.“

„Ah...?“

„Da! Napačen in nemogoč! Reči hočete, da boste začeli rušiti novo vlado. Zmota! Saj ste pravkar že odločili, da ste izgubili celo boj zase, še predno ste ga mogli začeti.“

„Kar govorite!“

„Samo zaradi nekakšne junaške geste boste podili svoje pristaše in prijatelje v smrt? Bratje, na barikade! Ne! Za to imate vse preveč močan čut odgovornosti. Stavke? Sabotaža? Podzemno gibanje? Niste pustolovec! Ustanoviti nekakšno politično organizacijo? Vse preveč ste pametni, da bi gojili slične privide! Odpor brez sile? Neposlušnost? Ste realist in vse predobro veste, da takšne otročarije pri nas ne delajo nikakšnega vtisa! Če Gandhi ne bi imel opravka z Angleži, ampak s komunisti, bi bila njegova vloga odigrana v štiriindvajsetih urah. Je tako?“

„Točno.“

„Tako vam preostane samo še ena pot. — Beg. — Toda niste in ne boste bežali...“

Minister se je ironično nasmehnil: „Kako veste to tako natančno?“

Prvič je Karl pogledal ministra naravnost v oči. „Ker vem, kaj vas tu veže.“ Govoril je suho in brez poudarka, toda v njegovih besedah, v glasu je bilo nekaj, kar je vzbužalo ministrovo pozornost. Ko se je še trudil, da bi razvozljaj, kaj je bilo, je Karl že prezirljivo odmahnil z roko proti sliki prvega prezidenta republike, ki je visela za njima. „Kaj mislite, kako dolgo bo še živel spomin nanj? Druga za drugo bodo te slike izginjale. Naredili bomo nekaj popravkov v šolskih knjigah in nekatere ulice in trgi bodo preimenovani. V petih letih bo popolnoma pozabljen.“

„Motite se. Čim bolj se boste trudili, da bi izbrisali spomin nanj, tem bolj zagotovo bo postajal legenda.“

Karl si je počasi prižgal cigareto. Gledal je za dimom in rekel: „Ustvarjamo in lomimo legende, kakor se nam ljubi. Lenin je legenda, ker to legendo pač še potrebujemo. Če pa nam nekoč Leninova legenda ne bi bila več potrebna,“ je zopet ugasnil cigareto v pepelniku, „pač te legende ne bo več...“

„So legende, ki jih ni mogoče uničiti; ker jih ni zgradil nikakšen propagandni minister, temveč živijo globoko zakoreninjene v narodovi duši.“

„Mislite, da je kakšna razlika? Resnica in laž... — kdo ju lahko po enem letu še loči? Poglavitno je, da v kratkem tu ne bo ničesar več, kar bi ljudstvo lahko še spominjalo na vašega očeta.“

„Razen mene...“

Karl je prikimal. To pripombo je očitno pričakoval.

„Se ne bojite...?“

„Vas? Ne! na srečo nimate s svojim očetom ničesar skupnega — razen priimka.“ Karl je prekrizal roke na prsih in se udobno zleknil na stolu. „Mogoče vam sploh še ni jasno, zakaj boste končno moje predloge le sprejeli. — Dvomite v zmago demokracije!“ — Toda to še ni vse! — Niste oportunist; zato vas tudi boj za izgubljeno stvar ne bi uplašil, — če bi seveda v stvar verovali. Toda politika zahodnih sil je vašo vero v demokracijo že zadavila. Ne zaupate Ameriki. Ne zato, ker naj bi bila vojaško preslaba in ne zadosti odločna, temveč, ker veste, da se bo demokracija v boju proti komunizmu razblinila sama od sebe in prešla v — fašizem...“

Minister je poslušal z vedno večjim nemirom. Hotel ga je prekiniti; pa je samo surovo revsnil: „Če ste prišli, da bi poslušal vašo komunistično propagandno govoranco...“

„Niti misliti! Nimam najmanjšega namena, da bi vas spreobračal h komunizmu. Zadosti mi je, da ste prav tako malo pripravljeni umreti za Ameriko, kot za Sovjetsko zvezo...“

„V primeri s Sovjetsko zvezo je Amerika...“

„... manjše zlo. Vem.“

„...raj!“

„Niste človek, ki bi se žrtvoval za manjše zlo. Tudi ne za raj, ki je takorekoč samo bolj mila verzija pekla. Ko so šle demokracije na boj proti nacizmu, niste kolebali. Šlo je dobro proti zlu. Stali ste pač na strani angelov... Sladka je smrt za resnico; — umreti za polovično resnico, to je za polovično laž, pa je hudičevo bridko...“

Karl se je nagnil proti kaminu, da bi vrgel novo poleno na ogenj, in s hrbtom proti ministru nadaljeval: „Veste, da je naš takoimenovani uradni pesnik nocoj že pobegnul? — Toda ne sprašujem vas po tem. Nisem tu, da bi vas zasliševal. Je tudi brez vsakršnega pomena. Kdorkoli mu je pri pobegu pomagal, mu pač ni izkazal nikakšne usluge. Bil bi presenečen, če bi tu v kakšnem zaporu trpel za svoje prepričanje; — v taboriščih DIPI-jevcev in kot prosjak v čakalnicah konzulatov pa je prekleto težko igrati junaka. Vsekakor...“,“ se je široko zasmejal in si grel roke nad ognjem „...bo za svoje razočaranje bogato poplačan. V takoimenovanem demokratičnem okolju zahoda bo lahko ohranil vero v svoj komunistični ideal, ki bi ga tu spričo nove stvarnosti navzlic svoji naivnosti v nekaj

mesečih dokončno pokopal. Kdor koli je temule kovačku verzov pomagal k pobegu, je rešil eno dušo več za komunizem. Smešno, ne?"

„Lepo, da ste vsaj priznali, kako je vaša komunistična stvarnost...“
„...kup gnoja.“

Minister se je začudeno zazrl v prijazno nasmejan obraz obiskovalca. Karl je sprožil besedi kar takole — mimogrede.

„Moja odkritosrčnost vas preseneča? Alj pa menda vendar ne mislite, da vam skušam nastaviti past? Da se vam hočem prilizniti...?“

„Ta trud bi bil ničev!“

„Čemu vendar? Očitno še vedno ne razumete, zakaj sem prišel.“

„Ne.“

„Ne verujete več v demokracijo — in jaz ne verujem več v komunizem! Dragi moj, nočem ravno reči, da sva sotrpina; toda enaka usoda naju vendarle zasleduje. Nad štirideset let, izza šolskih klopi se poznavata: sedaj sva se končno našla...“

Minister je naglo vstal. Kot da bi besede hotel izpljuniti, je dejal:
„Vi ste...“

„...pokvarjenec!“ ga je še vedno enako prijazno prekinil Karl. „In se povrh še ne morem opravičiti z nikakšnim prepričanjem... To ste menda hoteli reči, ne?“ Njegov obraz je postal nenadoma trd, v glasu je bila prezirljiva ostrina: „Toda to v ničemer ne spremeni dejstva, da imam prav, da pa ste vi, dragi moj prijatelj, izgubljeni... končani... — Zanikajte!“

Minister je utrujeno prikimal in skozi bežen nasmešek priznal: „Ne morem zanikati, da mi nesreča, v kakršni je dežela, in trpljenje ljudstva parata srce.“ Tiše je dodal: „Zavidam vsem, ki jim ni bilo treba preživeti vaše zmage.“ Govoril je čisto preprosto, brez vsakršnega patosa.

„Prav to je tisto,“ je kar vzkliknil Karl. „Poraz sam na sebi vas ne bi zlomil. Toda, ko ste spoznali, da se proti komunizmu lahko bojujete samo kot zaveznik nacistov da španski Franco sedaj nenadoma velja kot rešitelj demokracije, pa da je vsakteri bivši komunist, ki je pripravljen pljuniti na svojo preteklost in povzdigovati fašizem, že profet svobode, medtem ko takšenle svobodomislec kot vi, ki demokratičnih principov nečete žrtvovati za takomenovano realistično politiko, velja za polkomunista...“

„Na nekaj ste pozabili,“ ga je prekinil minister.

Karl je sprašujoče pogledal.

„Črnci!“ je minister ironično vzkliknil. „Črnci so vendar vedno vaš adut, kadar delate inventar ameriških pregreh...“

„Se že izmikate! Toda to vam ne bo pomagalo. Nisem tu, da bi vam predaval o ameriških boleznih, ker jih poznate prav tako dobro kot jaz. Ni mi treba dokazovati, da danes etika, morala, resnična demokracija in liberalizem niso nič drugega kot puhla dejstva — povrh še brez vsakršnega učinka. Komunizem bo zmagal, ker lahko prisili demokracijo, da ga posnema! Za obrambo bo Amerika vedno bolj nujno potrebovala isto orožje, ki

je naredilo močno Sovjetsko zvezo: vistesmerjenost mišljenja, okrnitev osebnih svobode, vohlanje za mnenji, prepoved knjig, lažno propagando... sredstva, moč gre pred pravico! Gnoj za gnoj! Dragi prijatelj, prav ste storili, da niste zbežali. Prividom ni vredno slediti! Ostanete zunanji minister, pomagate preprečevati ameriške vojne nakane; in jaz vam bom pomagal te nakane odkrivati... Prepričan sem, da bova v novi vladi sijajno sodelovala.“

Minister se je za nekaj trenutkov zastrmel v Karla, kot v pošastnega pajka; z mešanico občudovanja, groze in gnusa. Prevladaval je gnus.

„Nekaj bi me zanimalo. Kaj vas je pripeljalo v komunizem? Kaj vas drži v partiji? Kakšna je gonilna sila vaših dejanj in nehanj, — da se izognem besedi zločin? — Častihlepnost? Nikoli se niste priigrali v ospredje. Oblastiželjnost? Potem bi prišli s svojo nadarjenostjo in brezobzirnostjo dalje kot do bednega orodja ljudi, ki jih sami zaničujejo! Pustolovstvo? Ne, nikoli niste bili igralec.“

Karlovo lice je nenadoma upadlo. Nenadoma je bil leta starejši: „Hotel sem verovati, dragi prijatelj. In če ni mogoče verovati ne v Boga, ne v Človeka, ne v čudež, ne v pamet..., potem je mogoče postati samo še komunist — ali nacist... Toda komunistična blaznost je vsaj metodična. Če že z zločinci, potem vsaj s tistimi, ki se na svojo obrt razumejo, ob stran tistih, ki predstavljajo bodočnost...“

„Torej vendarle še verujete! — Vase! — Prepričani ste, da ste dorastli vsakršnemu položaju, da boste vzdržali vse intrige in medsebojno grizenje svojih tovarišev...“

„Nikakor ne! — Da, prej so prihajali pod kolesje partije samo naivneži — in tisti, ki so se trdno držali načel... Danes pa ne pomaga več ne cinizem, ne sposobnost, prečutiti se iz dneva v dan in naglo obrniti plašč po zadnjem vetriču iz Moskve... Pod Stalinovim vodstvom so naši boljševiški apostoli postali pravi mojstri duševnih in političnih salto-mortalov... Kadar pravijo “da”, včasih zares mislijo — da... Kako se je v tem mogoče spoznati? Čisto mogoče je, da se bom nekoč znašel pred sodiščem — kot izdajalec in ameriški špijon...“

„In kaj boste storili takrat?“

„Kaj? — Priznal bom seveda vse in poprosil, da me obesijo. Tako bom vsaj na poti pod vešala lahko odlično odigral vlogo prepričanega komunističnega in si bom končno še dopovedoval, da sem to zares...“

Povrh se je temu še smejal.

Minister ga je molče opazoval, se trdo obrnil in se v misli zatopljen nekolikokrat sprehodil. Karl se je čisto zresnil in mu sledil s pogledi. Bili so prodorni in nezaupni, kot da bi pričakoval drugačno ministrovo reakcijo in ne bi vedel, kako se mora vesti.

Tedaj je minister stopil predenj in rekel z utrujenim glasom v katerem ni bilo sledu ironije:

„Vaše odkritosrčno priznanje zasluži, da vam prav tako odkrito odgovorim. Zares, mučijo me težki pomisleki proti premnogim političnim ukrepom zahodnih sil. Mnogo tega, kar se tam dogaja, me vznemirja in greni. In pri tem človek kaj rad prezre, da krivda za zablode in slabosti demokracije ne leži v sami demokraciji kot taki, tudi ne na vladi in na do- ločenih krogih, temveč jo nosijo ljudje — vsak posameznik. Da, imate prav, sem izmed tistih, ki zahtevajo, da mora ostati demokracija v boju proti komunizmu zvesta svojim načelom. Prepričan sem, da ni samo nespre- menljivo, temveč tudi brez vsakršnega haska, poskušati komunizem po- bijati z njegovim lastnim orožjem. Terorja in brezvestnosti Moskve ven- dar ne bomo mogli nikoli prekositi...“

Minister je nenadoma jecnil in potem govoril tiše, kot da bi samo glasno mislil: „Toda po drugi strani je treba dobro paziti, da načel ne za- menjamo z dogmami. Vsekakor imate prav, da so premnogi med nami za- radi zgražanja nad totalnim barbarstvom zadnjih let vse probleme zre- ducirali na črno-belo formulo. Toda to ni bil dokaz naše moči, temveč tra- gična zmošta. Brezpogojni poraz! Vsak Nемеc je nacist! Izgon nemške manjšine! Teror za teror! Kdor sledi absolutnosti, kdor hoče uresničiti popolnost — danes in na tem svetu —, ta s tem ne kaže sile svoje vere, temveč samo svojo prevzetnost. Obup je cena, ki jo moramo sedaj za to plačevati. Kdor se zaveda svoje nedovršenosti, ne obupuje. Kdor spoznava nepopolnost vsakršnega dela človeških rok, ne bo izgubil nikoli svoje vere... svoje vere v Boga. Toda vi tega seveda ne boste nikolil razumeli.“

„Oh, seveda razumem. Svet je kajpak kup gnoja, toda na njem ra- stejo tudi rože. Bog jih je tako ustvaril. Pustimo torej stvari tako! Če z obupom ali brez njega sprejemate moje stališče, pač nima nikakšnega po- mena. Končno sva si vendarle edina. Predajte se neizbežnosti.“

„Ne!“

„Medtem ko bi vi najrajši videli, — da uporabim vašo prispodobo —, da bi bile tudi poslednje rože poteptane v gnoj, sem jaz odločen storiti vse, da to preprečim. In če lahko rešim le nekaj rož — samo eno.. Za to je vredno živeti! To ste mi dokazali. Hvala, Karl.“

Po mnogih letih ga je prvič imenoval po imenu.

Karlovo lice je trznilo.

Minister se je vzravнал in globoko dihnil: „Ne predajte se nikak- šnim napačnim upom! Nisem resigniral in ne bom kapituliral!“

„Torej vendarle — beg...?“

„Ne! — Zakaj tu moram opraviti še pomembno nalogo...“

„Zveni hudo dramatično, skorajda skrivnostno. Toda že sva naredila obračun vaših možnosti: ne straši nas nič, kar bi utegnili podvzeti proti nam!“

„V svoji bilanci ste prezrli eno postavko...“

Karl ga je ostro pogledal od strani.

„Samomor...?“

„Tako daleč še nisem.“

„Tudi mučencev se ne bojimo.“

„To ni res. Zakaj naj bi sicer Stalin vsakega svojega nasprotnika popolnoma izmaličil, predno ga je pokončal. Še enemu ni bilo dovoljeno, da da bi umri takšen, kakršen je bil za življenje. Sleherni izmed vaših nasprotnikov mora stopiti pred ljudstvo v vlogi navadnega zločinca, slabiča, špijona ali prodane duše, da ga narod za božjo voljo ne bi čislal kot žrtev nekega določenega političnega prepričanja. Tako hudo trepetate pred mučenci!“

„Poglavitno je pač, da se znamo varovati tudi pred to nevarnostjo.“

„Pozabljate samo eno: Tu nismo v Sovjetski zvezi! Karkoli bi vi in vaši tovariši proti meni govorili in pisarili, vam pri nas nikdar nihče ne bi verjel, da sem ameriški špijon ali nacistični agent. Četudi bi mi uprizorili proces in bi bil seveda prisiljen priznati, da sem hotel zažgati žetev ali se prodal neki tuji sili, vam ne bi nič pomagalo. Ni moža, žene in celo otroka v deželi — tudi ne komunističnega delavca —, ki ne bi vedel, kdo in kaj sem.“

„Kdo ste, da, to ve vsakdo. Sin zelo slavnega in čislanelega moža. Toda kaj ste? Inteligent, zelo nadarjen, dobromisleči človek blagega srca...“ Karl je zadnje širi besede ironično poudaril. „Manjka pa vam eno: Trdota, brezobzirnost, brezpogojnost, s katero se je treba predati neki ideji, stranki ali programu, — vse ste... samo ne borec.“

Minister se je zdrznil. Hotel je nekaj odvrniti, pa je obmolnil.

Karlu ministrova razburjenost ni ušla. Zmagoslavni prizvok je spremljal njegove besede: „Na dnu svojega bistva ste dvomljivec... in vse, kar oznanjate s svojo vero v Boga, na tem dejstvu ne spreminja ničesar. Radi bi verovali, pa ne morete. Za dvomljivce v današnjem svetu ni prostora!“

„Zmota! Zares mnogokrat me mučijo dvomi. Ne idejam, ne programom se nisem mogel nikoli predati neomajno. Do tega trenutka sem te dvome ocenjal kot nekaj pomanjkljivega, ko da sem bil značajni slabič... Vi ste me sedaj prepričali o drugem. Sedaj vem, da moram to takoimenovano slabištvo braniti z življenjem. In bodite prepričani, da imam sile za to obrambo.“

„Ne razumem... Kaj hočete braniti?“

„Osnovno pravico človeka, da se nobeni osebi, nobeni ideji, nobenemu programu ne predaja neomejno. Sploh pa ne državi.“

„Če bi se ljudje sklicevali na to pravico, ne bi mogla nobena država vzdržati nitj tedna...“

„Popolnoma napačno. Pravi državljani ni avtomat, najboljši vojak ni fanatik, najboljši sposoben delavec ni stroj. Svetu niso pripomogli do napredka — verniki, temveč dvomljivci. Samo, če neprestano sprašujemo in dvomimo, lahko pridemo resnici do dna.“

„Zanimiva teorija. Toda nikakor ne mislim, da bi ta debata še imela kakšno zvezo z zadevo, o kateri morava sedaj in tu odločiti...“

„Ravno nasprotno. Vse je s tem v zvezi. Vi mislite, da se ne bom boril, ker pač nisem 'verniki'. Pa se bom boril prav zato, ker nisem vernik. Bil se bom za pravico vsakega posameznika, da ne verjame, za njegovo pravico, da predpisani doktrini lahko obrne hrbet, da gre lahko svojo pot, da sme dvomiti. Takšen sem pač in takšna je večina ljudi na vsem svetu in tudi v tej deželi. Ne morem jim obljubiti hitre in sigurne zmage, toda lahko jih zedinim v odporu proti vam in vsemu, kar zastopate. Na tem odporu boste odgirali. — Če bom torej,“ pogledal je na uro, „čez dve uri in pol stopil na govorniški oder parlamenta in pojasnil, zakaj se ne mislim udeležiti vaše prevare...“

Karl je skočil pokonci. Prebledel je. „Ste zares ponoreli...?“ je bruhnilo iz njega.

„Še nikoli nisem bil tako pameten. Da, govoril bom — in vsi me bodo razumeli.“

Karl je stal za stolom. Prsti so se mu krčevito oprijemali naslonjala. Ni bilo čisto jasno, ali se je ob stol opiral, ali ga je hotel zalučati v ministra. Poizkusil je z novim prezirljivim nasmehom, toda nezadržljiv bes mu je spačil obraz. Toliko bolj grozeča je bila njegova mirnost, ko je spregovoril:

„Mnogo bolj ste nevarni, kot sem mislil...“

Minister se je odsekano zasmel. Ta radostni izbruh je prišel tako iznenada, da se je Karl nehote za korak umaknil. Kaj je udarilo v ministra? V njegovem smehu ni bilo ironije in prezira; bil je siguren, sproščen.

„Pa sem pred vašim vstopom mislil, da je z menoj pri koncu!“

Stresal je glavo, kot da bi bil nad samim seboj presenečen.

„Kakšen razlog imate za to nenadno spremembo?“

„Vas! Ko vas takole tukaj gledam — vsaka ped na vas izpričuje tipičnega 'predstavnika zla' iz cenene melodrame — mislim pač na vaše tovariše in zapovenike. Moj ljubi Bog, kakšna družčina brez najmanjšega smisla za humor ste vsi skupaj! In zato na dnu tako bedni! Plašilo za otroke Kdo se boji črnega možica? — Za trenutek vam kajpak igra uspe. Zakaj sposobni ste vsega; laži, umora... In pri tem pozabljam, da imamo orožje, pred katerim ste perfektno ničle!“

„Arzenal Amerike“, se ponorčuje Karl.

„Ne! Nekaj mnogo, mnogo bolj dokončnega. Vi ste sposobni pripraviti ljudi do joka... Kamor stopite, tam zamre smeh! — Smejati se vsem protivnostim, neumnosti in zlobi — samemu sebi! Mi to lahko!“

„Kmalu vas bo smeh minil,“ je siknil Karl skoraj brez glasu. Spet se je ujel.

„Varate se. Mi se lahko smejimo tudi s togimi obrazi in za solzami. Smeh ni samo zdravilo za bolnika in svoboda za jetnika... Če bo ljudstvo

le spoznalo, kako obupno smešni ste v svoji megalomaniji, v svoji slepoti, v svojem fanatizmu, v svojem pomanjkanju humorja... , pa bo po vas! — Četudi mi zabranite govoriti, — narod me bo razumel!“

„Resnično ste nevarni,“ je Karl ponovil. „Toda na hudo napačni poti ste. Na najbolj težki pot svojega življenja. Prišel sem, da bi vam pomagal.“

„Oh, nikar se ne trudite!“

„Tedaj mi pač ne preostaja drugega, kot sporočiti vam, da je mojega poslanstva konec...“

Minister je samo narahlo prikimal.

„Prosim vas torej, da greste nemudoma v predsedstvo vlade.“

„Čemu?“

„Če vendar vztrajate na tem, da hočete izstopiti iz vlade, in namerate ta odstop v parlamentu utemeljiti, je pač umevno, da se hočejo ministrski predsednik in tovariši iz vodstva stranke z vami sporazumeti o nadaljnjih ukrepih...“

„Če predsednik vlade kaj hoče od mene, mi lahko telefonira, ali pa se blagovolj sam potruditi do sem. Čez dve uri se bova itak videla v parlamentu. Pred začetkom zasedanja se lahko pogovorimo kar tam...“

„Bojim se, da to ne bo mogoče.“

„Moram vas prositi, da me spremljate. Sedaj Nemudoma.“

„Ne mislim na to!“

Karl je molče stopil k vratom. „Tovariša,“ je zaklical.

Agenta sta kar padla v salon.

„A tako?“

Ministrov pogled je šel od Karla do obeh mladeničev, ki sta čakala kot dobro izurjena lovska psa na gospodarjev znak. Karl je samo namignil z glavo. In se obrnil v stran.

Moža sta stopila ob ministra.

„Tako pa se menda vendarle ne mudi. Plašč mi bosta menda dovolila obleči, ne...?“

Moža sta samo mrko gledala predse in položila roki na revolverje. Karl se ni premaknil.

„Dobro. Pridem,“ je rekel minister in se obrnil proti spalnici.

Tudi Karl se je istočasno obrnil. Dvakrat je požrl slino, toda spregovoril ni besede. Potlej je divje zamahnil z roko; kot da bi hotel odpoditi nadležno muho. Moža sta razumela. Vrgla sta se na nič slutčnega ministra, ki je ravno hotel stopiti v sosednjo sobo in jima je kazal hrbet. Eden ga je udaril s kopitom revolverja na zatilnik.

Pograbila sta ga, dvignila in vlekla preko salona.

Ko se je minister prebudil iz omotice, poskusil zavpiti in se braniti, je bil že na balkonu...

Tedaj je spoznal: Konec! Vedel sem. Pričakoval sem.

V začudenju, da ga slutnja ni prevarila, je bil kakor hrom...

čutil je, da ga dvigajo. Podzavestno se je skušal nečesa oprijeti. Krčevito se je oklenil pregrade na balkonu... —

Zaznal je samo še skeleč udarec po prstih... Bolečina mu je trznila skozi vse telo... Potem je padel v prazno...

Njegov zadnji pogled se je ujel v majhnem, rožičastem oblačku, ki je plaval preko neskončnega neba. In njegova poslednja misel je bila: Razumeli me bodo...

Ziljan

SOVJETSKA ZVEZA — KOČEVSKA TRAGEDIJA

Fred nedavnim je na švedskem izšla knjiga Olava Enquista, ki bo med drugim tudi podana v filmu. Knjiga obdeluje za Slovence silno zanimiv in poučen dogodek. Opisuje namreč v vsej podrobnosti prisilno vrnitev nemških vojakov — Baltijcev v Sovjetsko Zvezo.

V začetku maja 1945, torej istočasno kot domobranci, je pribežalo na švedsko 146 Baltijcev, ki so se na nemški strani bojevali kot elitna trupa — legionarji proti Sovjetom. Slučaj je v toliko podoben našemu, ker naj bi po jaltski pogodbi taki vojaki bili vrnjeni, od koder so pribežali, odnosno v njihove matične države; v tem slučaju v sovjetske baltijske države.

Po videzu je bil ta slučaj jasen glede upravičenosti vrnitve; kar pri domobrancih še zdaleka ni bilo tako enostavno. Švedi, ki so med drugim med vojno dali Nemcem na razpolago transport preko njihovega ozemlja, in ki zato nikakor nimajo legitimacije razsojati, kdo je sodeloval z Nemci, ali danes, kdo ima prav v Vietnamu itd., so te ljudi 25. januarja 1946 na silo vrnili Sovjetom.

Najbolj poučno pa je sedaj primerjati usodo teh nemških baltijskih legionarjev s slovenskimi domobranci. Kot predobro vemo — in ne moramo ni ta ne bodoče slovenske generacije nikoli pozabiti — je padlo v masovne grobove brez zaslišanja in še manj kake sodbe preko 12.000 domobrancev. In kaj se je zgodilo z omenjenimi Baltijci?

Po kratkem bivanju v taborišču je bilo 118 teh ljudi spuščениh domov, 27 je bilo obsojenih na prisilno delo in le eden je bil obsojen na smrt. (Ako je bila obsodba nad tem edinim izvršena, še niti ni ugotovljeno; torej je možno, da je še ta rešil glavo.) Usodo vsakega posameznika so namreč točno preiskali, tako da je izključena vsaka pomota glede omenjenih legionarjev.

Ako sedaj premišljamo Slovenci, kako so se obnašali Sovjeti v gornjem primeru, nam ne preostane drugega, kot priti do zaključka, da so se naši slovenski oblastniki leta 1945 obnašali bolj papeško kot papež sam; in še

posebej, da nalog za pobijanje domobrancev ni prišel iz Moskve, nego je najbolj verjetno, da je odločitev padla pri Centralnem Komiteju Komunistične Partije v Beogradu, kjer po vsem videzu slovenski člani niso odigrali vloge branilca, ampak vlogo tožilca in krvnika nad tako ogromnim številom svojih rojakov.

NAŠE ŽENE

70 LETNICA GOSPODIČNE IVANKE „TETE JOHANCE“ LOBODA

Rodila se je 7. junija 1901 v prelepi dolski fari v vasi Podgora v družini, kjer je bilo osem otrok. Kot mlado dekle je trdo delala, da je lahko pomagala dcema. Službovala je tudi v Ljubljani.

Najbolj navezana je bila na najmlajšega brata Jožeta — dobrega, brihtnega fanta, ki se ga komunisti ubili.

Med drugo svetovno vojno je naša jublantka delala na Okrožnem uradu v Ljubljani in je vedro korajžno izpričala svoje protikomunistično prepričanje; zato se je morala tudi podati na trnjevo pot — begunstva. Tako je prišla na Vetrinjsko polje, kjer je bila priča največje tragedije — vračanje domobrancev v Slovenijo in smrt. Angleži so aretirali tudi njenega svaka pok. g. Milana Amona. Johanca je preživljala z veliko vero in molitvijo te težke dni.

Končno je z Amonovo družino prišla v Argentino, kjer je dočakala 70 let. Tudi tu je imela težke trenutke — prezgodnja smrt svaka Milana Amona in smrt njenega nad vse ljubljenega vnučka Jankota, ki je izgubil življenje pri avtomobilski nesreči.

Pa obiščite teto Johanco. Vedno je korajžna, pridno prebira vse slovenske časopise in revije, pridno pomaga svoji sestri pri gospodinjstvu in ko obišče svoje drage na pokopališču, nese cvetje in prižge svečke tudi Jelenčevim. Hvala, gospodična Johanca!

Za njeno 70 letnico so se zbrali okrog nje vsi njeni domači. Vsak ji je voščil po svoje — „ta mali“ pa s poljubčkom na lice. Rdeči nageljni na mizi so pričali o ljubezni — o slovenstvu.

Teta Johanca, tudi mi se Vas s temi vrsticami spominjamo in Vam želimo še mnogo lepih in srečnih dni med Vašimi dragim. Bog Vas živi!

JOŽE OPEKA — 50 LETNIK

Dne 25. julija letošnjega leta je naš dobri prijatelj Jože Opeka srečal Abrahama. Rodil se je v vasi Sevšček pri Begunjah na Notranjskem. Pravih lepih podeželskih fantovskih let skoraj ni imel, ker je prišla vojna. Srečali smo ga med domobranci 17. čete Rupnikovega bataljona na Rakeku. Vedno z veseljem pripoveduje o uspeh velikih akcijah, ki so jih imeli v tem bataljonu.

Na čudežen način si je rešil življenje in emigriral v Argentino. Vedno, kadar se snidemo z njim, vidimo, da je ostal isti kot one dni.

Dragi Jože, še mnogo, mnogo srečnih let življenja Ti iz srca želimo med nami, Tvoji številni prijatelji!

IZ DRUŠTEV

Spominska proslava na Slovenski pristavi

(DSPB Tabor — Cleveland)

V nedeljo 6. junija 1971 smo imeli Spominsko proslavo za naše pokojne junake na Slovenski Pristavi.

Proslava se je pričela s sprevedom avtomobilov iz slovenske St. Clairske okolice (Sv. Vid) in se je vila skozi Euclid in Wickliffe, kjer so se pri pridružili še drugi avtomobili, tako da jih je prišlo na Pristavo s prižganimi lučmi in slovensko-amerikanskimi zastavicami točno 85. (Lani nas je bilo 101). Veliko jih je že čakalo, veliko pa jih je še prišlo za sprevedom. Ob precej soparnem, vročem vremenu se nas je ob pol enajstih zbralo približno tako število kot lani; morda nekoliko manj. Domobranci in narodne noše, ki jih je bilo približno 50, skoraj pol od teh belokranjskih so prikorakale na prostor pred spominsko kapelico, kjer je tajnik Zveze Fr. Grum ob asistenci tukajšnjega predsednika g. Arka položil lep venec pred spominsko ploščo, ki je vzdana na kapelici. Nato se je začela sveta maša, ki jo je daroval glavni kurat Zveze rev. France Gaber. Peli so pevci pod vodstvom g. ing. Goreniška. Rev. Gaber je imel lepo pridigo o žrtvi in veličini naših bratov in sester, ki so dali svoja življenja za Boga — Narod — Domovino. Naj omenim, da je več kot polovica pričujočih prejela sveto obhajilo, tako da je duhovniku zmanjkalo sv. hostij in jih je moralo nekaj ostati brez obhajila. Dokaz, da se večina zaveda pomena tega spominskega dne in daruje svoje molitve in obhajilo za potrebe naše drage

slovenske domovine in prosi naše mučence, da ji čimprej izprosijo resnično svobodo in poveličanje.

Po sveti maši se je večina zbrala v senci pod drevesi in naročenih je bilo 200 kosil. Tudi teh je zmanjkalo in se je večina pozneje zadovoljila s sendviči. Kuhinjo je imela v oskrbi ga. Resmanova, ki je s svojimi pomočnicami, ženami naših članov, res žrtvovala ves dan za naše društvo in organizacijo. Najlepša hvala! Gospe so prispevale veliko peciva, tako da je bilo vsega v izobilju. Najbolj pa smo bili veseli srečanj z rojaki, ki živijo izven Clevelanda in okolice; saj smo obudili marsikateri spomin na lepe in žalostne dni.

Tik pred popoldansko pobožnostjo so prišli na Pristavo še č. gospodje dr. Blatnik, dr. Geržinič in pa novomašnik, štajerski rojak rev. Mlakar, ki je dopoldne ponovil svojo novo mašo v cerkvi svetega Vida. Takoj so pristopili in skupaj z rev. Gabrom ter s pomočjo fantov — pevcev zapeli slovesne pete litanije, katere so res slovenska posebnost in sežejo do srca. Prosili smo Marijo, da bi varovala nas in posebno še našo mladino ter ves slovenski narod, da bi ostal tu in tam Bogu zvest tudi v preizkušnjah. Takoj po litanijah je novomašnik še podelil novomašniški blagoslov, a na nebu so se začeli zbirati oblaki za kratko neurje. Zbrali smo se pod „streho“ in slovenska pesem se je oglasila. Iz mladih grl je zadonela prelepa slovenska pesem, se razlila po obsežni pristavi in pridružile so se še domobranske in Marijine.

Bil je lep popoldan; lep zato, ker je bil posvečen njim, ki so pred 26 leti padali pod strelom stalinovih hlapcev v grobove, ki danes glasno kričijo o krivici, nesreči, ki so jo priklicali slovenski komunisti in Kocbekovi „krščanski socialisti“ na naš narod v dne, ko nas je stiskal tuji okupator in davil rdeči Stalinov hlapec.

Lepo smo se tudi letos spomnili naših žrtev. Bog daj, da bi jim ostali zvesti in da nas ne bi zaslepil materializem ter mostovi, ki jih poskušajo graditi nekateri koristolovci in neznačajneži preko njihovih grobov.

Na predvečer naše proslave je priredilo Clevelandsko društvo P. B. večerjo in družabni večer v čast g. kuratu Gabru, ki je prav ta dan obhajal dvajsetletnico svoje nove maše. Večerjo za to priliko je pripravila ga. Anica Hočevnar s pomočnicami.

Pozdravil ga je v imenu pristave g. dr. Mate Resman, odbor pa mu je čestital; enako seveda vsi navzoči. Bilo je lepo, pristrčno slavlje. Rev. Gaber je v svojem kratkem govoru prosil, naj posebno molimo za duhovnike, ki so danes posebno izpostavljeni raznim težavam in ki nosijo pred Bogom večjo odgovornost kot pa laiki.

Pozno v noč so se glasile slovenske in domobranske pesmi; med bivšimi soborci in prijatelji se je ponovila zvestoba načelom, za katere so umirali njihovi bratje: **Bog — Narod — Domovina.**

M. J.

ŠESTI DOKUMENT

Pn. Stare Miloš

Predsednik NO — Buenos Aires

Spoštovani g. predsednik:

Z zamudo potrjujemo prejem Vašega pisma od 10. okt. 1970 kot odgovor na spomenico Tabora dostavljeno Slovenskim političnim predstavnikom v svobodnem svetu. Upali smo na odgovore, zato zamuda. Ker vseh odgovorov še do danes ni, je le prav in čas, da potrdimo prejem Vašega dopisa in Vaših misli.

Vaše pismo predsedniku ZD je vsekakor bilo potrebno in lepo, da ste ga opomnili na to. Slične vloge smo poslali tudi mi. Čim več se teh dejstev zabeleži v svobodnem svetu, tem bolje. Smo pa še vedno mnenja, da bi morali vsi Slovenci, prvo politični predstavniki, potem morda tudi ostali v javnosti povedati, kako mislijo o komunizmu doma, in ponovno in javno obsoditi zločine genocida nad našim narodom. Morda je nekaj takega primerno prav sedaj; način, kako izvesti, pa je treba najti. Naš predlog bomo ponovno formulirali, ko dobimo še ostale odgovore, in vnesli vanj vse predloge, ki nam bodo dostavljeni.

Z iskrenimi pozdravi in najboljšimi željami

Gl. odbor Tabora

NOVICE IN GOVORICE

V laseh so si: Sovraštvo do Srbov se na Hrvatskem stopnjuje in je posebno prišlo do izraza 1. maja t. l. Z Zadru so vrgli v morje okoli 30 avtomobilov z oznako BG (Beograd). Na mostu čez Savo — most Gazela je pisalo: „Tu je granica Hrvatske“. — Poslanik Rolović je bil na švedskem ubit zato, ker bi moral biti glavna priča proti nekemu članu CK Hrvatske, ki je obdolžen da ima veze z Ustaši. — V Prištini so Arnavti izzvižgali Tita, da ni mogel govoriti.

Krvna osveta: Poročila od doma in zamejsko časopisje naznanjajo, da so Crnogorci napovedali Hrvatom krvno osveto. To je napovedala tudi Titova tajna policija. Ista poročila dalje trdijo, da so sovjetske čete na meji Bolgarije pripravljene, da v slučaju potrebe vkorakajo v Srbijo.

Bojkotirano zborovanje: V nedeljo, 9. maja t. l. so bivši hrvaški partizani imeli veliko zborovanje v Podravski Slatini. Na to zborovanje se

je pripeljala tudi skupina Hrvaotv, ki je demonstrativno bojkotirala omejneno zborovanje. Demonstrantje so v avtokoloni s približno 100 avtomobili prišli v Podravsko Slatino. Njihovi avtomobili so bili okrašeni s cvetjem in s hrvaškimi narodnimi zastavami brez rdeče zvezde. Proti tej množici avtomobilov zborovalci niso nastopili, pač pa so sprejeli resolucijo, da je treba proti tem nacionalnim izgredom ostro nastopiti. Sam Tito se je v svojem govoru na kongresu za samoupravo že obregnil ob nacionalne težnje hrvaških „ekstremistov“. Vsekakor se doma razvijajo silno zanimivi dogodki, katere bo treba pazljivo zasledovati. Bližnja prihodnost zna prinesti marsikaj.

ZA BELEŽNICO

Vzroki in posledice

V uvodniku prvega zvezka letošnjega TABORA smo zapisali:

Mednarodni komunizem je uspel podžgati nedogledno vrsto tako topoglednih zločinskih podvigov, da je končno moral sprožiti reakcijo, ki jo že ojačamo širom sveta, in katere končne rezultate je silno težko predvideti.

V dokaz utemeljenosti te naše uditve smo v uvodniku drugega zvezka navedli samo nekatere izmed množice primerov, ki so nam jih že kar takoj nato začeli dajati svetovni dogodki. V minulih mesecih so se ti dogodki samo še pomnožili. Ni mogoče, da bi na naših straneh vse zabeležili. Buden opazovalec jim je bil sam priča. Na dva dogodka pa zaradi njune izredne pomembnosti le moramo zopet pokazati. — V Boliviji je bila organizirana tajna „Krščanska Nacionalistična Vojska“, ki v svojem proglasu med drugim pravi: „Izgnali bomo komunizem iz vseh njegovih zaklonišč. Ne briga nas, če jih podpira sovjetski imperializem, ali pa se pod drugo krinko mešajo v zmedo pojmov današnjega dne; zakaj rodili smo se, da obračunamo z ekstremizmom, in ni sile, ki bi nas lahko zadržala.“ — Drugi dogodek pa se je odigral na drugem koncu sveta. Kot izključna reakcija proti početju komunistov in pa zaradi ljubitvovanja krščanske demokracije z levičarji je namreč iz samo delnih občinskih in pokrajinskih volitev v Italiji dne 13. 6. 1971 že zopet izšel kot tretja najmočnejša stranka (v Kataniji celo prva in v Palermu druga!) — fašizem, katerega naj bi milijoni žrtev druge svetovne vojne za večno pokopali...

Spremeniti osnovo!

Temeljno misel naših uvodnikov prvih dveh zvezkov letošnjega TABORA je med drugim dne 16. 6. 1971 potrdil tudi sam sv. oče Pavel VI., ko je na trgu sv. Petra zbrane množice opozoril:

Zmede in prekucije, ki nas tarejo današnje dni, so izključna posledica tega, da sodobno življenje ne temelji na resničnih in trdnih osnovah. Ker nimamo več varnega in pristnega idejnega bogastva, ki je neizbežno potrebno za življenje ter njegov idealni, vzklajeni in organski izraz, smo ga nadomestili s prehodnimi in minljivimi sistemi teoretičnih ali osebnih hotenj, s čemer si prizadevamo preskočiti prepad moralne in gmotne anarhije.

Katere naj bodo sicer te resnične in trdne idejne osnove človeškega dožitja, če ne **Bog — Narod — Domovina**, za katere so se že pred več kot četrstoletja za zgled vsemu človeštvu borili in umrli domobranski junaki malega slovenskega naroda?!

Ali res nimamo idealov?

Pod gornjim naslovom je „Oznanilo“ slovenske dušnopastirske pisarne v Buenos Airesu (Leto XXIII, šte. 30, 20. 6. 1971) prineslo uvodnik, iz katerega posnemamo:

Premislimo, če ni morda krivična in neutemeljena skrb, ki jo včasih slišimo, da današnja in naša mladina nima idealov. — Na primer naši mrtvi idealisti med komunistično revolucijo ne smejo biti za nas mrtvi ideali brez posnemovalcev. Njihov zgled junaštva in zvestoba najvišjim verskim in človečanskim vrednotam mora biti zadosti prepričljiv in posnemanja vredni ideal tudi sedani naši mladini. Navajajmo otroke in mladino k posnemanju in spoznavanju teh naših slovenskih idealov!

Ko se urednikom Oznanila javno zahvaljujemo za te misli, si upamo samo vprašati: Kaj so naše ustanove naredile, da bi te naše slovenske ideale pravično prikazale vsaj naši slovenski mladini? Ali niso zabeleženi primeri, ko je bil o domobrancih, ki so vendar naš in svetovni najsvetlejši zgled junaštva in zvestobe najvišjim verskim in človečanskim vrednotam, zakazan molk in so bili krivično prikazovani; na njihovega mrtvega očeta, ustanovitelja in idejnega inspiratorja gen. Leona Rupnika pa nekateri iz povsem nerazumljivih razlogov še preko groba vse do današnjih dni polivajo celo gnojnico? Da ne pretiravamo, je pravkar zopet dokazala buenosaireska Svobodna Slovenija (Leto XXX (24), šte. 23, 10. 6. 1971), ki v poročilu o letošnji spominski proslavi ni prinesla besedice o tem, kar je domobranski častnik Emil Cof v svojem govoru povedal o nastanku domobranstva, pač pa je v mastnih črkah prinesla Cankarjevo literarno vodilo: **Mati — Domovina — Bog**, ki ga nekateri z nerazumljivo vztrajnostjo postavljajo proti neprimerno bolj obsežnemu bogastvu naše resnične idejne osnove: **Bog — Narod — Domovina!** Nekaterih kulturnikov, ki bi bili za prikazovanje naših slovenskih idealov najbolj pozvani, rajši ne omenjamo. Ti v potu svojega obraza izjemajo možgane okoli nekakšne filozofske „resnice“, ki je sami ne poznajo (ali pa je nočejo izdati!), o naši veliki, povsod

pričujoči in žgoči slovenski resnici pa trdovratno molče. Saj smo že zabeležili, da se je Glas v imenu odbora in članov Slovenske kulturne akcije celo javno distanciral od nje...

Tema za razmišljanje:

Sodobnost je nakovalo, na katerem se kuje bodočnost.

Victor Hugo

ZANIMIVI PABERKI

Ena sodobna od doma

Pred kratkim je pisal od doma neki slovenski izobraženec svojemu sorodniku v Argentino daljše pismo, v kateremu filozofira, kaj je realna politika, in pravi med drugim dobesedno tudi tole:

„Kar se tiče Tvoje filozofije, češ da ste imeli vi bolj prav kot mi, si, dragi, v veliki zmoti.

Res je, da je Tito nekoliko „zafural“ naše gospodarstvo, dokler je hodil v Rusijo po pomoč, od koder je vedno prinesel dosti opominov, še več pa groženj, nove plane in hlače os.... Toda Tito je svoj plašč obrnil po novem vetru pa je šel v Ameriko, kamor je nesel polno obljub in dosti lepih besed, za kar mu je dal stric S. lepe dolarčke, s katerimi smo mi naše gospodarstvo „sanirali“.

Potem je šel še v Afriko, kamor je nesel tudi polno obljub, spodbud in nekaj novih političnih metod, za kar so ga črni poglavarji obložili s kačjimi kožami, ker kaj drugega koristnega nimajo. Iz teh kož smo mi naredili tu zelo drage ženske torbice, nekaj za Jovanko, nekaj za žene vodilnih državnikov, ostale smo pa drago prodali in tako smo naše gospodarstvo spravili popolnoma v red.

Sedaj pa, ko se Tito počasi poslavlja od vsega in od tega sveta, je šel z Jovanko v Rim k papežu. Tam je Jovanka brez strahu pokleknila in papež ji je dal brez sramu obilen blagoslov — ne vem, če božji ali vatikanski —, ki velja tudi za nas in za Tita.

Ker mi pa radovednost ni dala miru, sem šel vprašati našega župnika, mora papež cerkev reševati. Za tiste, ki so mrtvi, pa velja:

Duhovniki, če so bili nedolžni so rešeni in bodo proglašeni za mučence, kar je precej lepa nagrada za mučeniško smrt. Domobranci in ostali pa, če so bili nedolžni, so sedaj itak v nebesah, če so bili pa izdajalci, so če ta blagoslov velja tudi za pobite in obešene duhovnike, domobrance in druge medvojne žrtve. Župnik mi je rekel, da ne velja za one, pač pa da pa v peklju, od koder jih noben hudič ne reši več. Če pa so v vicah, si bodo že sami pomagali, saj so se tudi med vojno sami morali boriti.

Tako, dragi moj France, vidiš da smo mi poslušni in dobri verniki, s Titom vred preskrbljeni za ta in oni svet.

Za kateri svet ste pa vi preskrbljeni?

Lepo Te pozdravlja Tvoj kranjski

Janez.“

M. Amon

Med vršaci treska

(Nadaljevanje)

„Ha, ha,“ se je zasmel partizan. „To so bili bežeči belčki iz bunkerja, ki so si glave reševali. Bunker je že padel v naše roke in sedaj gremo skupaj nad vas.“

Umikajoči partizani so se kmalu reorganizirali in zmede je bilo konec. Ojačeni z novimi edinicami prvega bataljona so pričeli prodirati nazaj proti vasi.

„Lej gahudiča... je že pred nami,“ je zavpil Joža in sprožil. Postava je omahnila.

Partizanski juriš je sprejel zaprt ogenj domobranskih strojníc.

„Ne boste nas presekali,“ je vpil Tone in njegov šarc je zarezal strjene vrste partizanov.

Biček je takoj videl položaj: „Eso premalo utrjeni. — škoda, da bi dali naše kosti tako poceni rdečim barabam.“ In je dal povelje: „Ogenj in umik proti vasi.“

Izza jarkov se je utrgal proti partizanom domobranski hura-juriš. Domobranski mitraljezi so peli zaščito in prvi domobranci so se pognali proti vasi. Partizanski obkoljevalni obroč so z lahkoto raztrgali in partizane pognali v beg.

Tri ranjene in enega mrtvega so takoj prenesli v bolniško sobo. Sanitejci so jih obvezali in mrtvemu borcu pokrili obličje.

Vojaški kurat je nad njim zmolil kratke molitve za umrle in ga položil v sveto olje, ker je bilo truplo še toplo. Kurat je stalno hodil med ranjenci in jih bodril. Vmes je molil rožni venec za srečni izid borbe.

Sanitejci so imeli polne roke dela. Lahko ranjeni domobranci so takoj odhajali nazaj na položaje. Težje ranjenim so nudili pomoč, ki je bila na postojanki mogoča. — Bilo jih je šest. Pregledal jih je okrajni zadržnik, katerega so domobranci pridržali v vasi, ko se je pričela borba. Mrtvih je bilo do tedaj troje domobrancev.

Biček je zasedel položaje z obema vodoma in tako ojačil spodnji del obrambe. Ko je prišel na položaje poveljnik Kern s spremljevalci, mu je Biček na kratko poročal „Dobro si naredil. Takih napadov, kakor jih moramo prestajati nočno, ni mogoče braniti za slabo utrjenimi položaji. Jih je preveč. Napadajo v valih brez presledkov in jih ustavlja naše avtomatično orožje. Imejte dobro razdeljene mitraljeze in ob svitu preiščite teren, če so partizani pustili kaj orožja. Vsaka brzostrelka je dobrodošla... In štedite z municijo. Obleganje bo dolgo.“

Vest o napadu na domobransko postojanko je prispela še isti dan v Škofjo Loko in v Ljubljano. Takrat se je kretal v Polhograjskih Dolomitih udarni bataljon ljubljanskega domobranstva. Kurir je še isti večer prispel k poveljniku s poročilom, da je domobransko postojanko v Gorenji vasi oblegajo partizani in da potrebujejo nujno pomoč.

Domobranci v spodnjem bunkerju so budno spremljali partizansko napredovanje. Vsakikrat, ko se je dvignila senca, je zaropotalo. Biček je stal na skrajnem koncu jarka. Previdno je meril s šarcem. Posamezne krogle so se zajedale med napadajoče; rafala še ni bilo treba izpustiti.

Partizani so si izbrali položaje med njivami, skoraj že v sadnjem drevju. Strojničarji in pomagači so strateško obkroževali bunker, obenem pa iskali šibko stran v bokih za direktni vdor v vas. Počasi so koncentrirali svoje sile vedno bliže in pripravljali udarno in minersko četo za naskok. Vedeli so da bo teža borbe okoli bunkerjev in med hišami, ne na njivah. Tam so bile samo domobranske zasede, ki so se pa pred hudim bombardiranjem bakačev umaknile za varne stene kmečkih hiš.

„Jih vidiš, kako se pripravljajo?“ je kazal Biček na premik sence v

Urno mu je domobranec pristavil škatlo s sanitetnim materialom, med strojnico in pušk pa ni prenehal.

„Au, au...“ je zastokal domobranec v jarku. Dobil je kroglo v meče leve roke. Takoj je priskočil tovariš, ga prijel in vodil previdno po jarku v notranjost bunkerja.

Biček je bil takoj pri njem. Odpel mu je bluzo in pogledal rano. „Precej ima strgano. Krogla mu je šla na drugi strani ven. Srečo si imel, da ni bila dum-dum. Kje je rdeči križ?“

Urno mu je domobranec pristavil škatlo s sanitetnim materialom, med tem ko mu je drugi svetil z baterijo. Razkužil je rano in zaustavil krvavitev z močno obvezo. Nato je rano prekril z gazami in obvezal.

„Te zelo boli?“

Domobranec je bil bled in je samo prikimal.

„Sedaj boš ostal v notranjosti bunkerja. Pazi, da ne dobiš direktnega zadetka. Kadar boš videl, da preblizu luknje leti, pristavi bruno. Najbolj se je treba bati min, ker bomo z njo zleteli vsi skupaj v zrak. Notri imamo precej naše municije...“

Pobodril ga je in mu dal požirek slivovke; „da malo k sebi prideš...“

In je odšel.

Ssss... Bum... bum... Rafali težkega Fiata... Vse skupaj se je pomešalo. Hišam v vasi so zadetki trgali strehe. Streljanje je naraščalo. Izza jarka ni bilo mogoče pomoliti glave, tako je odnašalo prst.

„Dobro, da imamo bruna na robu in pod njimi opazujemo. Drugače bi nam bombe v jarke nametali,“ se je oglasil v sredini desetar Vencelj. Previdno je gledal skozi malo odprtino s pripravljeno finsko brzostrelko in čakal, da pridejo partizani na zadostno razdaljo.

Borba se je stopnjevala. Pod točo min, ki so nevarno odnašale zemljo in kamenje, so domobranci le s težavo zadrževali partizansko prodiranje. Prišli so že na razdaljo 300 metrov do bunkerja. Z direktnimi zadetki bunkerja in z jurišem so mislili narediti konec... Mine so padale vedno bliže in okoli jarkov... Biček je spoznal kaj to pomeni...

„Dobro streljajo... Umik pod streho; v jarke!“

Jarki so bili izkopani zig-zag in na nekaterih mestih pokriti z debelimi bruni, kakor bunker.

Ssss... je znova zapiskalo...

„Pod streho in v zaklon,“ je skoraj zarjul Vencelj.

Tramovje se je streslo. Zemlja se je sesula po vojakin... Mina je padla v nepokrit del jarka, močno raztrgala zemljo in skoraj odnesla bruna pokritega dela jarka. Za njo še druga..., tretja..., peta... Zemlja se je sipala v jarke... Kamor so padle mine, so naredile velike, globoke lijake. Krogla topa je zadela tramovje, ki je gledalo iz tal. Razpočila se je med bodečo žico. Lesenega jezdeca je prevrnilo, čeprav je bil močno zvezan z žico...

(Sledi)

DAROVALI SO:

ZA ZAVETIŠČE:

Rozman Jakob, Capital	20.—
Budinek Vojteh, El Bolsón	10.—
Benedičič Miha, Castelar	26.—
Logar prof. Vinko, Ituzaingó	11.60
N. N.	1.—
Dr. Tatjana C. Jelkič, Capital	10.—

INVALIDSKI SKLAD:

ga. Potočar Milena, S. Martín	5.—
-------------------------------	-----

Mesto cvetja za pokojnim

Holy Franjom:

ga. Ecker Mira, V. Ballester	20.—
------------------------------	------

Mesto cvetja za pokojnim

dr. Zorc Vinkom:

ga. Olga Rudež-Zorc, V. López	100.—
Rus Srečko, Haedo	200.—
Marinič Jože, Luján	20.—
Golob Franc, Luján	20.—
Peternel Miha, Luján	20.—

ZA TISKOVNI SKLAD GL. TABOR:

Budinek Vojteh, El Bolsón	20.—
Prodaja knjig	15.—

SLOVENSKO ZAVETIŠČE JE DELO VSE SLOVENSKE EMI-
GRACIJE IN NIHČE NIMA PRAVICE ZASLUG. VSA PRA-
VICA JE PRAVICA REVEŽEV, ZASLUGA PA PRIPADA NA-
ŠIM MRTVIM. SLOVENSKO ZAVETIŠČE JE IZGOVORJENI
KOT POMOČI POTREBNIM SLOVENCEM.

VSEBINA

Por las viejas sendas	161
Na razpotju (J. D.)	162
Pogled na demonstracije v Washigtonu (Iva Grum)	164
Komunisti se niso spremenili (F. G.)	165
Ogrožana Zvezna Jugoslavija	166
Ozadje atentata na Roloviča (Jonec)	168
Partizanska kavbojščina (-ek)	169
Razumeli me bodo (R. S.)	173
Sovjetska zveza — Kočevska tragedija (Ziljan)	183
Naše žene	184
Naši možje	158
Iz društev	185
Za zgodovino	187
Novice in govorice	187
Za beležnico	188
Zanimivi paberki	190
Med vršaci treska (M. Amon)	191

Correo Argentino Sucursal J. L. Suárez (Bs. As.)	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 8133 <hr style="border: 0.5px solid black;"/> FRANQUEO PAGADO Concesión N° 2619
--	---